
KRÓNIKA

VAJDASÁG KÉPZŐMŰVÉSZETE A HÁBORÚ UTÁNI ÉVTIZEDBEN. Tartományunk művelődési életének júniusi eseményei közül egy tárlat érdemel megkülönböztetett figyelmet. Újvidéken, a Matica Képtárban megrendezték a vajdasági képzőművészet háború utáni első évtizedének termését bemutató kiállítást. A több mint ötven alkotó kétszáz festményét, grafikáját, rajzát és szobrárt prezentáló kiállítás sikeresen mutatja meg mindazokat a képzőművészeti törekvéseket és eredményeket, amelyeket az 1944 és 1954 közötti időszakban az itteni alkotók felmutattak. És nemcsak Vajdaságnak, hanem az egész országnak, lévén, hogy ebben az időben — akárcsak a két háború közötti időszakban — tartományunk továbbra is hangadója volt képzőművészetünknek. A kiállítás tehát hű keresztmetszetét adja a jelzett korszak eseményeinek, kimutatható ugyanis, hogyan kötődik felszabadulás utáni művészetünk mindahhoz, amit festőink már a harmincas években megkezdenek; elsősorban a mind jelenvalóbb kötődés a szociális témákhoz (Konjović, Oláh, Hangya, Nikolajević), stílus tekintetében viszont egy szabadabb akadémiai realizmus (Hangya, Petrik, Dejanović) és az akkori viszonyokhoz képest forradalmilag ható absztraktabb kísérletek (Sáfrány, Konjović, Petrović). Technikailag tökéletes tájképek egész sora jellemzi a korszakot Ács, Kerac, Nikolajević, Oprešnik, Petrović, Serban, Trumić jóvoltából. Sok szempont alapján lehetne csoportosítani és elemezni a kiállítást, amit

a szakkritika nyilván el is végez majd, s minden bizonnyal helyre is hozza a kiállítás katalógusának előszavában említett tárgyi tévedések egész sorát. Kár, hogy e háromrészesre tervezett, képzőművészetünket évtizedenként bemutató kiállítás első részének taglalásakor nem történt komolyabb kísérlet háború utáni képzőművészetünk problémáinak, kísérleteinek és eredményeinek alaposabb vizsgálatára, annál is inkább, mert ez a tárlat nemcsak tárlat immár, hanem komoly dokumentum is.

RAJZFILMPARÁDÉ ZÁGRÁB-BAN. Több mint nyolcvan ország részvételével tartották meg júniusban az animációs filmek negyedik zágrábi világfesztiválját, amelyről a közismereten szigorú ítéletű Ládi István kritikuskunk a *Magyar Szóban* megállapítja, hogy „nemcsak sokoldalú, hanem magas esztétikai színvonalú volt”. A kritikus véleménye szerint a produkciók legnagyobb többsége igazolta önmagát, és egy egész tucat film emlékezetes marad a fesztiváli közönség számára. Gondolati frisséget és technikai tökélyt tükröz a legtöbb film. De továbbra is észlelhető az esztétikai igény és a gondolati mélység aránytalansága, s mind több a hosszú, az indokolatlanul megnyújtott film. Mindezek ellenére, írja Ládi, egy tucat film alkotójának sikerült megfelelnie a különböző elemek közötti optimális arányt.

A nemzetközi bíráló bizottság a fesztivál nagydíjával Jurij Norstein *A mesék meséje* című alkotását ün-

tette ki. Az ötpercesnél rövidebb produkciók kategóriájában az első díjat Nikola Majdak Az utolsó napsugár, a másodikat Oscar Grillo A tengerparti asszony, a harmadikat pedig Will Vinton Hagyaték című filmje kapta. Az 5—12 percesek csoportjában első Paul Driessen Könyökjáték, második Joško Marušić Halszem, harmadik díjas John Halas Autobahn című filmje. Az ún. hosszú rajzfilmek csoportjának győztese Michel Ocelot A három feltaláló, második díjas Geoff Dunbar Ubu, harmadik díjas John Halas Autobahn című filmje. A mintegy tíz különdíjból magyarországi alkotóknak kettő jutott. Hernádi Tibor filmjét, az Animália IV. — A macska címűt a tévésorozat részét képező produkciók díjával, V. Szilágyi Zoltán Gordiuszi csomó című művét pedig a debütánsok díjával jutalmazták.

VAJDASÁGI KÖNYVKIÁLLÍTÁS PÁRIZSBAN. Mint múltkorai számunkban jeleztük, májusban vajdasági művelődési napok kezdődtek a francia fővárosban. Előbb egy fényképkiallítás mutatta be tartományunk gazdasági és művelődési életét, valamint műemlékeit, majd egy nagyszabású kiállítás keretében a több nyelvű vajdasági könyvkiadással ismerkedhett meg a párizsi közönség. A június elején nyílt kiállítás az utóbbi tíz év kiadói tevékenységét mutatta be azzal a céllal, hogy — mint a megnyitón is elhangzott — „a tartomány gazdag kiadói tevékenységéből a közművelődés, tudomány és társadalmi tevékenység minden területét felölélő legfontosabb kiadványok kerüljenek a közönség elé. A kiállított könyvek, újságok és folyóiratok a nemzeti kultúrák fejlődéséről és kölcsönhatásairól nyújtanak tájékoztatást”.

A párizsi kiállításon 39 kiadó és kiadással foglalkozó intézmény több

mint 450 könyvet és hatvan folyóiratot meg újságot mutatott be. A kiállításon legtöbb címszóval a Matica srpska, a Forum, a Testvériség-Egység és a Minerva kiadó szerepel, de ott vannak a többi nemzetiségi kiadók, az Obzor, a Libertatea és a Ruszke Szlovo kiadványai is. A kiállítás tematikus egységeken mutatja be könyvkiadásunkat, s a koncepció értelmében külön egységet képeznek a tankönyvek, a gyermekirodalom, a szerbhorvát, magyar, szlovák, román és ruszin nyelvű irodalom, az irodalomtörténet, Josip Broz Tito munkái és a róla írott könyvek, továbbá a nyelvészet, bibliográfia, lexikológia, művészet, társadalomtudomány, pedagógia, néprajz, történelem, természet- és alkalmazott tudományok, időszaki kiadványok és mikro-, illetve minikönyvek. A vajdasági könyvkiadást kereszetszetben bemutató kiállítás a hírek szerint szép fogadtatásra talált mind a francia közönség, mind az ott dolgozó jugoszláv vendégmunkások körében.

KRLEŽA KÜLFÖLDÖN. Nyolcvanhetedik születésnapját ünneplő neves írónknak, Miroslav Krležának a művei igen nagy népszerűségnek örvendenek nemcsak itthon, hanem külföldön is. Évtizedek óta nagy példányszámban jelennek meg a világ számos nyelvén. Műveinek első fordításai már a húszas években megjelentek, a két háború között több nyelvre fordítják a *Filip Latinovicz hazatérése* című regényét, *A horvát hadisten* novellás kötetét, továbbá esszéit, verseit és színműveit.

A munkásságát bemutató fordítás-irodalom különösen az ötvenes évek óta jelentős. Legtöbb művét Magyarországon fordították le: összesen 25 könyvét jelentették meg a magyar kiadók. A *Filip Latinovicz hazatérése* és a *Glembayak* már három kiadást

megért, *Bankett Blitvában* című regénye, a *Zászlók* és az *Areteus* kettőt-kettőt. A lefordított könyvek példányszáma tekintetében is Magyarország áll az első helyen. A néhány hónappal ezelőtt másodszer megjelent *Bankett Blitvában* például több mint százötvenezer példányban jelent meg, de valamennyi más munkája is több tízezres példányszámban került az olvasók elé.

A csehszlovákiai olvasóközönség is szereti Krležát. Cseh és szlovák nyelvre 23 művét fordították eddig, közülük *A horvát hadisten* és a *Filip Latinovicz hazatérése* háromszor, a *Glembayak* pedig kétszer jelent meg.

A német nyelvterületen 18 Krleža-mű látott napvilágot. 1961-ben elsőnek a *Filip Latinovicz hazatérését* fordították, azóta pedig még 17 könyve jött, köztük *Az ész határán*, a *Bankett Blitvában*, *A horvát hadisten*, valamint drámáinak, esszéinek és verseinek gyűjteménye. Többnyire a már említett művek jelentek meg francia, angol, lengyel és olasz nyelven is, de több kötetet fordítottak román, svéd, norvég, holland, bolgár, török, görög és más nyelvekre is.

A Szovjetunióban a hatvanas években jelent meg Krleža válogatott műveinek kiadása, nemrégben pedig prózai és korai költői munkáinak gyűjteménye.

Miroslav Krleža munkái iránt továbbra is nő az érdeklődés. Csak az utóbbi öt évben több mint harminc ország kérte munkái megjelentetésének jogát, köztük több ázsiai és afrikai ország is.

NYÁRI KULTURÁLIS RENDEZVÉNYEK ORSZÁGSZERTE. Az Adria-tenger városaiban a művelődési élet elválaszthatatlan a turizmustól, s így ott az igazi színházi vagy zenei idény akkor kezdődik, amikor az ország más részeiben, lezárva az évadot,

véget ér. Örvendetes, hogy e nyári rendezvények évről évre tartalmasabbak, s nem hódolnak be az olcsó ízlésnek. A legnagyobb múltú nyári színpadon, a dubrovnikin például az idei nyáron a legnagyobb sikert a Zágrábi Filharmónia aratta Johann Sebastian Bach Máté-passiójának és Smetana Hazám című ciklusának előadásával. A domonkosrendi templomban a hangversenyekre szinte nem lehet bejutni. Ugyancsak a Dubrovniki Nyári Játékokon aratta sikerét a Belgrádi Népszínház balettegyüttese is Szergej Prokofjev Rómeó és Júliájával, Dimitrij Pralić rendezésében. A színpadi előadások közül Dane Zajc Voranc című előadása keltett nagy érdeklődést, amelyet a ljubljani Slovensko Narodno Gledališče játszik, valamint Ivo Vojnović Trilógia című művének előadása, amelynek főszerepeit a pillanatnyilag két legnépszerűbb színész, Ljuba Tadić és Rade Šerbedžija játssza.

A Spliti Nyár című rendezvény koncepciója hasonló a dubrovnikiéhez; színházi, zenei és balettelőadások képezik műsorát. Az idei rendezvényt a zágrábiak Aida-előadása nyitotta meg, ezenkívül bemutatják még Monteverdi Orfeusz című operáját is. A drámai programban Shakespeare és Krleža drámái kaptak helyet, a helybeli színház pedig középkori vígjátékokat ad elő.

Az Ohridi-tó partján a nyári ünnepek a szimfonikus zenekarok és egyes énekarok jegyében kezdődtek. Az ünnepeket a Jugoszláv Néphadsereg együttese nyitotta meg a Szvedarot című kantáta bemutatásával. A Szveta Szofija templom előcsarnokába várják még Radmila Bakočević operaezeneksnőket és egy Sri Lanka-i együttes bemutatkozását. A drámai előadások közül a zágrábi Gavella Színház tagjainak fellépését várják, akik Krleža Kraljevóját adják elő. Az

augusztus 20-ig tartó játékok keretében 45 előadás lesz.

Az Ohrid melletti Sztruga az idén is a költőket várja. Az NSZK-ból, Ausztriából, Olaszországból, Görögországból, Törökországból, Lengyelországból, Nagy-Britanniából, a Szovjetunióból, Romániából, Spanyolországból, Csehszlovákiából, Luxemburgból, Magyarországról, Koreából, Mongóliából és Kínából érkeznek a vendégek, eljön majd az idei nagydíjas költő, a német Hans Enzensberger is. Ez a rendezvény az elmúlt évek folyamán nemcsak jelentős nemzetközi irodalmi eseménnyé fejlődött, hanem a költők kedvelt találkozóhelyévé is.

DIPLOMAVIZSGA A TANYA-SZÍNHÁZBAN. Amíg az ország turisztikailag legfejlettebb városaiban tartalmas nyári művelődési élet folyik, Vajdaság szinte pang. Egyetlen figyelmet érdemlő eseménye az újjvidéki Színművészeti Akadémia Tanya-színházának előadása. Ez a három éve létező alkalmi társulat idei előadásával Hernyák György személyében rendezőt is avatott. Hernyák,

még mint másodéves hallgató, ebben a társulatban, mely az észak-bácskai tanyavilágot járja, megrendezte Baranyi Ferenc, Móricz Zsigmond és Hans Sachs egy-egy jelenetét, tavaly pedig Illyés Gyula Tűvé-tevőkjét, és egy iskoladramát „állított színpadra”. E sikerek után az idén — diplomaelőadásaként — a dubrovnikai Vlaho Stulli majd két évszázaddal ezelőtti írt Nagyszájú Kata című bohózatát rendezte meg. A naturalista környezetben és ugyanilyen kellékekkel játszott előadással a rendező bebizonyította tehetségét. A Tanyaszínház kavillói bemutatója s azt követő portyázása komoly művelődési esemény is, hiszen a vándortársulattal időnként együtt tart az Ács József vezette 9+1 nevű képzőművészeti csoport, továbbá Domonkos István és Tolnai Ottó költő, akik legújabb köteteket, a *Tessék engem megdicsérni*, illetve a *Világgör* címűt mutatják be a Forum Kiadó előadásával egybekötött könyvbemutatóin, s a program része Dormán László, Lennert Géza és Varga Somogyi Tibor fotókiállítása, valamint a zentai Fábri fivérek rögtönzött koncertje is.